Een zeldzaam verschijnsel:

Kapselend kussentjesmos – *Leucobryum glaucum*

in natuurgebied 'Thiewinkel'

Tekst en foto's: Roland Luts
20.11.2019

Zondag 17 november 2019 bezochten we met de Antwerpse Mossen Werkgroep het Natuurgebied Thiewinkel (Lummen) voor een mossen-inventarisatie in een nat broekbos. Toestemming voor deze excursie verkregen we van "Limburgs Landschap", waarvoor onze dank.

Kapselend kussentjesmos

Veenmossen waren overvloedig aanwezig op de rabatten waar eveneens uitzonderlijk veel niet-kapselend kussentjesmos (*Leucobryum glaucum*) te vinden was, dikwijls in grote aaneengesloten kussens. Op een iets droger gelegen stuk op een rotte omgevallen boomstam vonden we zowaar een mooi exemplaar dat weelderig in de halfrijpe kapsels stond. Dat komt men niet elke dag tegen! Dirk De Beer, die al veel mossen onder de loep heeft genomen, deelt mee dat hij in Vlaanderen slechts éénmaal kapselend kussentjesmos heeft gevonden (Sint-Gillis-Waas, De Stropers, 2013). Van de gelegenheid is gebruik gemaakt om microscopische foto's te maken van alle delen met betrekking tot het kapsel.

Enkele vaststellingen:

-de kapselsteel vormt zich altijd aan de top van de stengel.
-de 'krop' op het onderste deel van het kapsel, net boven het einde van de kapselsteel, is niet altijd gemakkelijk te zien maar die is er wel.
-de huikjes zitten dikwijls scheef op de rug van het kapsel, soms zitten ze zelfs helemaal aan de onderzijde.
-de spits van het huikje is (nog) stevig verbonden met de top van het kapseldeksel.
-er zijn geen huidmondjes op het kapsel aanwezig.
-sommige auteurs maken melding van een centrale streng in een doorsnede van de kapselsteel. Die is hier niet aanwezig.
-het oppervlak van levende kapsels is glad maar bij rijpheid of uitdroging komen de groeven tevoorschijn.

Foto's van het kapselend kussentjesmos uit Thiewinkel

kussentjesmos
habitus

kapsel mét en zonder huikje

ouder, droog kapsel met groeven en 'omgekeerd' huikje

gegroefd kapsel met zichtbaar 'kropje'

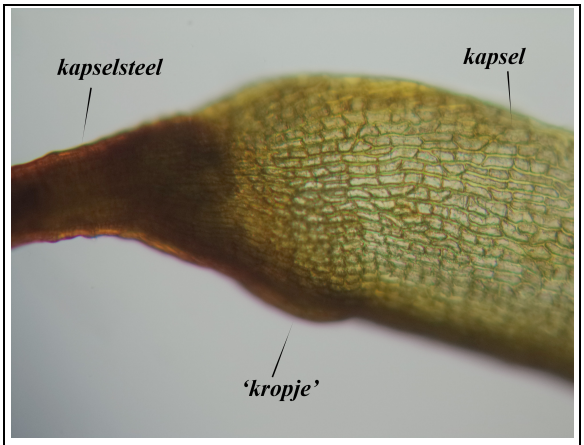

detail kapsel met 'kropje'

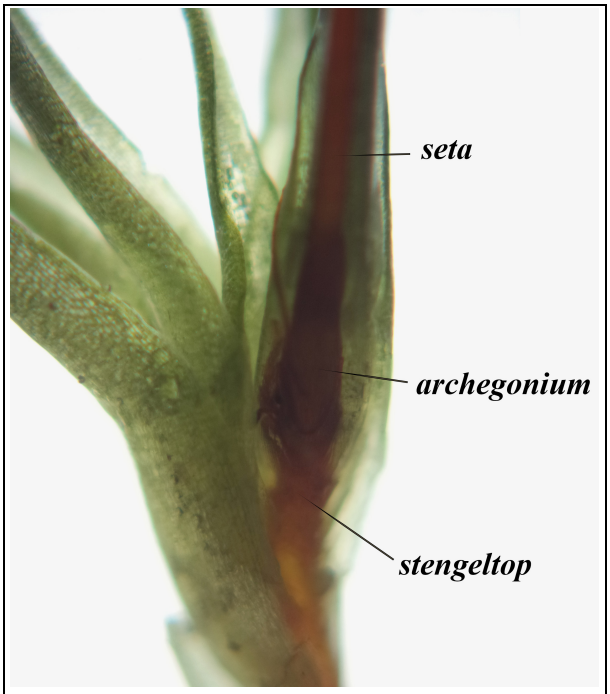

archegonium gevormd op stengeltop

dwarsdoorsnede kapselsteel
(natuurlijke kleur)

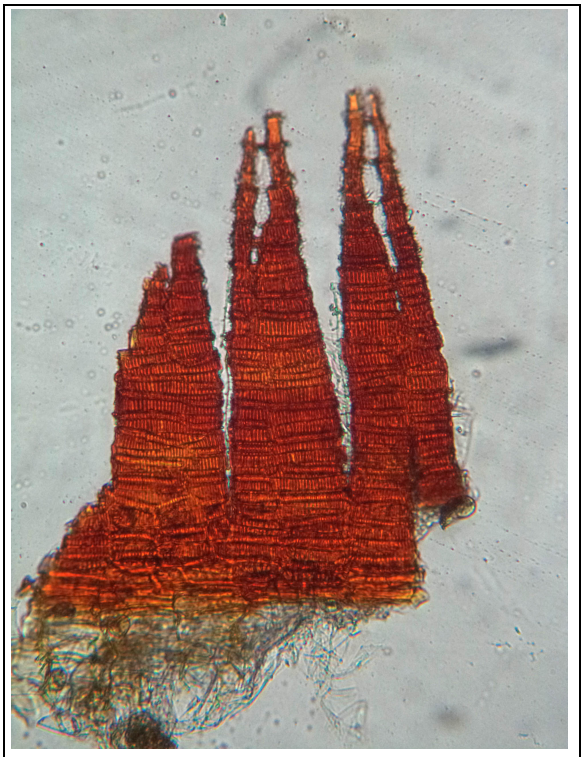
peristoomtanden van jong kapsel